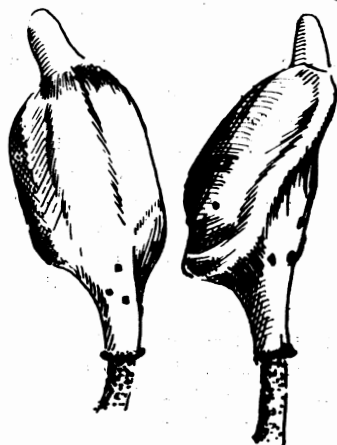

BUXBAUMIA

Mededelingen van de
Bryologische Werkgroep
van de
Ned. Nat.Hist.Ver.

2e Jaargang
No. 5 Nov. 1948.

Red.adres. W.Meijer,
Pr.Hendrikkade 96,
Zaandam, Holland.

Adm. S. Groenhuyzen, en
W.D. Margadant.
Wijtenbachstr.14 ""
Amsterdam-O:Gém.Giro
(13500) 6.183.

Twee uiterwaardmossen. (Tortula latifolia en Dialeurichia mucronata)

Een bekend mos, dat in ons land bij voorkeur in de uiterwaarden groeit, is *Tortula latifolia*, direct te herkennen als een *Tortula* door de gelijkenis met soorten als *Tortula ruralis*, maar minder fors, en *Tortula laevis*, van beide echter te onderscheiden doordat elk spoor van een glashaar ontbreekt, de blaadjes daarentegen stomptoppig of zelfs uitgerand zijn, terwijl de bladvorm op het eerste gezicht cirkelrond lijkt hoewel bij vrijpraepareren blijkt, dat de omtrek meer breed tongvormig is. De verspreidingsmogelijkheden van deze soort zijn aan de ene kant beperkt, want wij kennen geen geval van kapselvondsten uit ons land. Windverspreiding speelt dus geen overheersende rol. Maar aan de andere kant zijn praktisch op elk plantje de merkwaa- dige ronde broedkorrels te vinden, door enkele dwarswanden in cellen verdeeld, die over de gehele bladschijf verspreid ontstaan. Op duiker- en andere muurtjes, op ge- deelten van boomstammen en stronken, die niet te veel geëxposeerd zijn, of die 's-winters binnen het bereik zijn van het hoge rivierwater, zodat er slib tegen afge- zet kan worden, is deze soort beslist overal in onze uiterwaarden te vinden.

Bovendien zijn er nog vondsten van uit de beddingen van andere wateren of water-tjes, b.v. een recente van de Barnevelde Beek bij Barneveld (leg. W.W. Margadant, 29-V-1945).

Toen wij deze soort eenmaal kenden, viel onze aandacht op het feit, dat *Dialytrichia mucronata* (Brid.) Limpr. (ook wel prijkend met de naam *Barbula Brebissoni*) deze eeuw nog niet voor ons land vermeld was, terwijl uit de vorige eeuw slechts weinig vindplaatsen bekend zijn geworden, welgeteld. Bovendien bleek uit de literatuur, dat dit een soort was, die sprekend op *Tortula latifolia* moest lijken, want het voornaamste verschil lag ten eerste in het peristoom, dat merkwaardige netvormig verbonden tanden moet vertonen en ten tweede in de bladrand, die een zoom moet hebben van twee of meer celrijen dik.

Zoals gezegd, komen kapsels van *Tortula latifolia* in ons land niet voor of zijn althans niet gevonden, zodat het eerste kenmerk ons niet kon helpen. En het tweede kenmerk is een kwestie van microscopisch onderzoek, waarna het eventueel mogelijk is, dit futiele kenmerk met een goede loupe in het veld waar te nemen, wat ons evenwel niet altijd lukt. De enige weg was dus, van elke groeiplaats van *Tortula latifolia* of wat er dan op leek, materiaal mee te nemen en thuis te controleren. Dit was al spoedig raak. Van een groeiplaats te Kolland bij Amerongen werd in Aug. 1945 materiaal verzameld, dat geheel uit *Dialytrichia* bleek te bestaan, welke determinatie door wijlen Dr. W.H. Wachter bevestigd werd. Dit was verrassend, temeer, daar van dezelfde groeiplaats enige jaren vroeger materiaal als *Tortula latifolia* was gedetermineerd. Bij revisie bleek deze determinatie inderdaad juist, zodat beide soorten vlak bij elkaar voor kunnen komen. Ze hebben ook dezelfde standplaats: muurtjes of boomstammen in het bereik van rivierwater. Na deze vondst werd er weer op gelet, met het gevolg, dat *Dialytrichia* verzameld werd op een krib bij Zaltbommel, dus lange de Waal en aan de voet van een boom in de uiterwaard bij Lexkesveer (Rijn bij Wageningen). We twijfelen er niet aan, of bij nauwkeurig onderzoek zal deze interessante soort nog op een aantal dergelijke plaatsen in onze uiterwaarden gevonden worden. Ook is het zeer waarschijnlijk, dat dit mos ergens in de Rijnwaarden van het naburige Duitsland voorkomt, waar het nog niet van bekend schijnt te zijn.

Voorts bestaat de mogelijkheid, dat deze soort, evenals de *Tortula*, langs een van onze beken gevonden zal worden. De grens van het verspreidingsgebied van *Dialytrichia* gaat momenteel juist door ons land. Het kan sub-mediterraan-atlantisch genoemd worden. Gams (1940) vermeldt het voorkomen langs de grote Alpenmeren en een bepaalde strook stroomafwaarts; in Frankrijk en België komt het mos ook langs grote rivieren, maar ook langs kleinere stromen voor, zo b.v. bij Eupen, voor de 1e Wereldoorlog de enige Duitse vindplaats.

Welke factoren dit verspreidingsgebied bepalen, is niet duidelijk. Het is mogelijk dat bij ons vorst en ijsgang niet zo'n sterke invloed hebben op het feit of *Dialytrichia* zich al of niet kan handhaven, vergeleken bijv. met terreinen langs de Elbe of andere Duitse rivieren. zie vervolg bladzij 59.